

Työeläkekuntoutus 2017

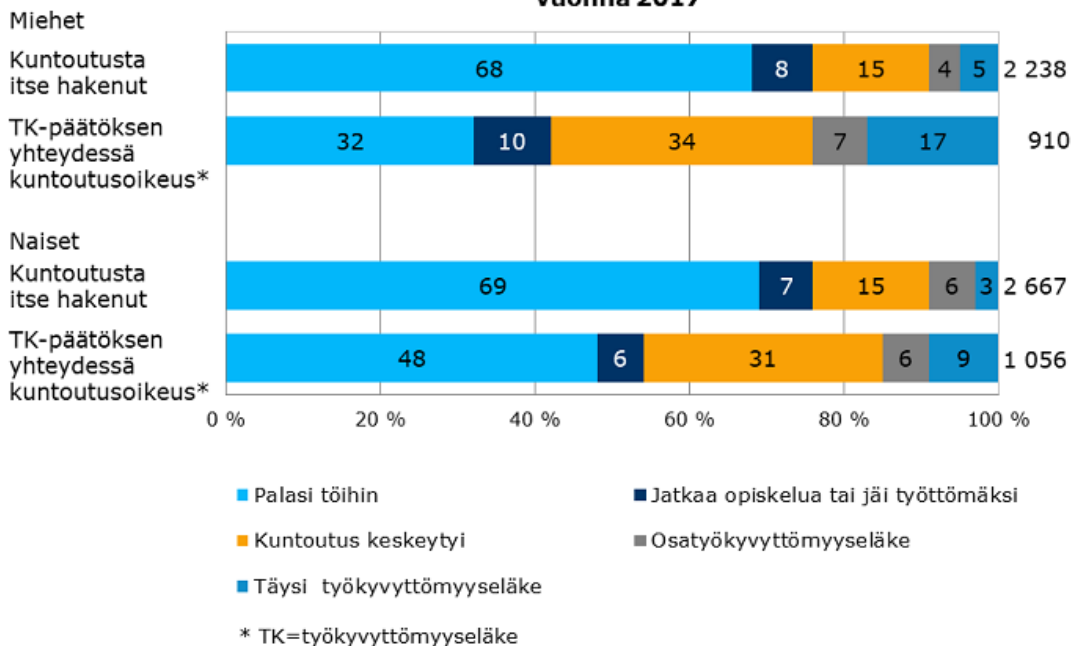
Työkyvyttömyyseläkepäättöksen saaneilla naisilla kuntoutus onnistui miehiä paremmin

Vuoden 2017 aikana päättyi 6 871 kuntoutusta. Kuntoutujista lähes 70 prosenttia palasi takaisin työelämään tai jatkoi opiskelua ja 6 prosenttia siirtyi täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle. Kuntoutusta pidetään onnistuneena, jos henkilö työllistyy tai jatkaa opiskelua. Tavoitteena on, että työkyvyttömyyseläke voidaan estää tai siirtää myöhemmäksi.

Kuntoutujan taustatekijöillä, sillä hakeutuiko kuntoutukseen suoraan työelämästä vai kuntoutustuelta, hakiko kuntoutukseen itse vai tuliko oikeus työkyvyttömyyseläkeratkaisun yhteydessä, on merkitystä kuntoutuksen jälkeiseen tilanteeseen.

Jos kuntoutusta oltiin haettu itse, ei miesten ja naisten välillä ollut kuntoutuksen jälkeen eroa työhön sijoittumisissa eikä eläkkeelle siirtymisessä. Sen sijaan, jos oikeus kuntoutukseen oli tullut työkyvyttömyyseläkeratkaisun yhteydessä, oli sukupuolten välillä eroa. Miehistä joka kolmas ja naisista lähes puolet palasi työelämään. Joka kuudes mies siirtyi täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle ja naisista joka kymmenes.

Kuntoutuksensa päättäneet sukupuolen mukaan vuonna 2017

Päätyneiden kuntoutuksien kustannukset

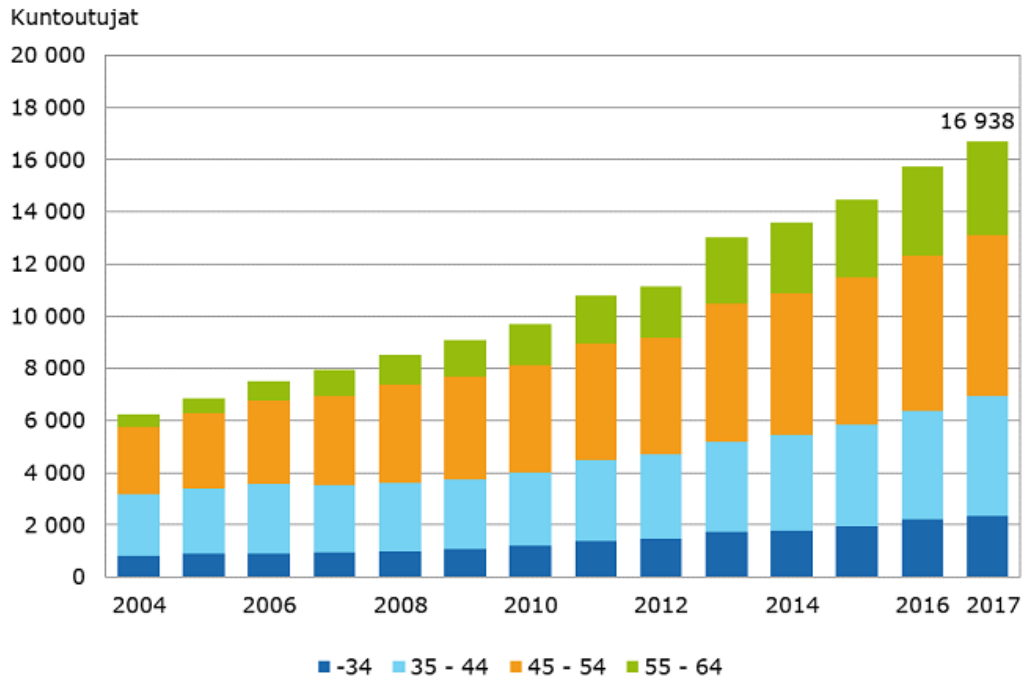
Vuonna 2017 päätyneiden kuntoutusohjelmien kokonaiskustannukset olivat 120 milj. euroa. Toimeentulokorvausten osuus kustannuksista oli 111 milj. euroa. Päätyneiden kuntoutuksien kustannukset ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes kolminkertaistuneet. Vuonna 2017 päätynyt kuntoutus maksoi keskimäärin 17 500 euroa. Onnistuneen kuntoutuksen kustannukset eli sellaisen, jossa henkilö kuntoutuksen jälkeen työllistyi tai jatkoi opiskelua, oli keskimäärin 21 900 euroa.

Onnistuneen kuntoutuksen kustannukset suhteessa työkyvyttömyyseläkkeeseen

Kuntoutukseen osallistuneiden keskimääräinen työkyvyttömyyseläke olisi vuonna 2017 ollut 1 505 euroa kuukaudessa eli 18 100 euroa vuositasolla. Onnistunut kuntoutus vastaa kustannuksiltaan keskimäärin 1 vuoden ja 3 kuukauden työkyvyttömyyseläkemenoa.

Lähes 17 000 kuntoutujaa

Vuonna 2017 työeläkekuntoutujia oli 16 938. Kuntoutujien lukumäärät ovat kasvaneet tasaisesti koko 25 vuotisen tilastoseurannan ajan. Kuntoutujia on nyt 32 kertaa enemmän kuin vuonna 1992.

Kuntoutujat vuosina 2004–2017 iän mukaan

Vuodesta 2015 lähtien oikeuden työeläkekuntoutukseen on voinut saada joko itse hakemalla tai työkyvyttömyyseläkeratkaisun yhteydessä, sitä itse hakematta. Vuonna 2017 kuntoutujista 4 280 eli 25 prosenttia oli sellaisia, joiden alkuperäisenä suunnitelmana oli eläke eikä kuntoutus.

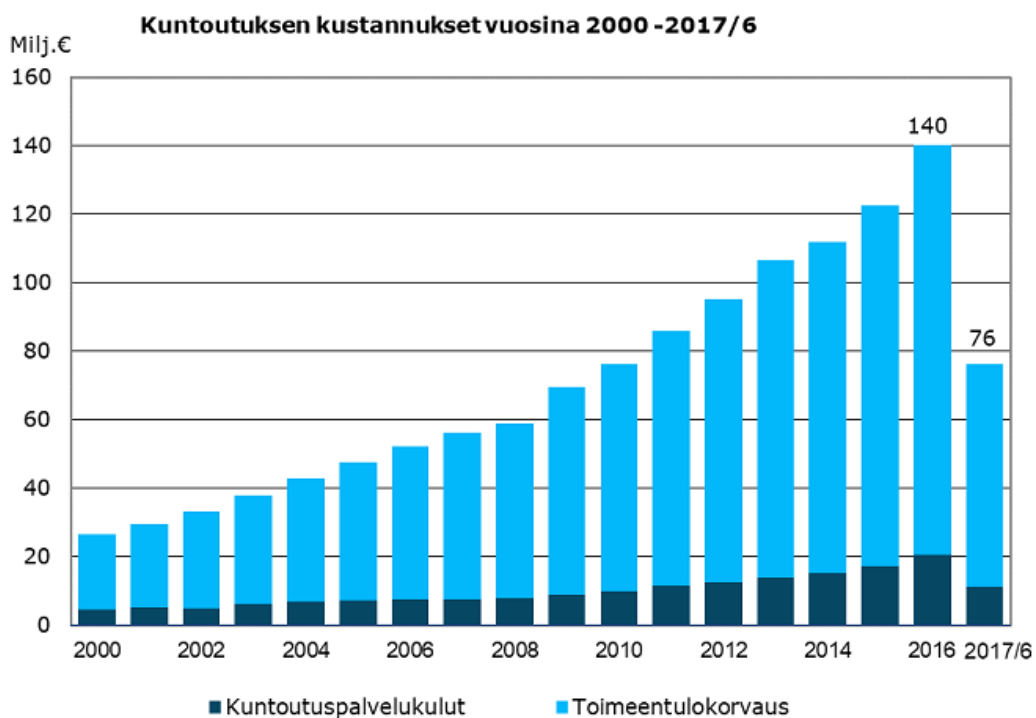
Työeläkekuntoutus painottuu ikääntyviin, yli 45-vuotiaisiin. Vuoden 2017 tyypillinen työeläkekuntoutuja oli 47-vuotias, joka haki itse kuntoutukseen suoraan työelämästä ja diagnoosina oli jokin tuki- ja liikuntaelinten sairaus. Itse kuntoutuminen toteutui yleensä työpaikalla työkokeiluna ja kuntoutuksen ajalta maksettiin keskimäärin toimeentulokorvausta 2 800 € kuukaudessa.

Vuoden 2017 aikana päättyi 7 525 kuntoutusta, 11 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kuntoutujista 61 prosenttia palasi takaisin työelämään, eläkkeelle siirtyi 12 prosenttia ja 20 prosentilla kuntoutus jäi kesken. Kuntoutujista 7 prosentilla itse kuntoutus onnistui, mutta he jatkoivat edelleen opiskelua tai eivät työllistyneet heti kuntoutuksen jälkeen.

Puolessa vuodessa kuntoutuskulut 76 miljoonaa

Puolenvuoden aikana, kesäkuun loppuun mennessä vuonna 2017, työeläkekuntoutuksen kokonaiskustannukset olivat 76 milj. euroa, 55 prosenttia edellisvuoden kuntoutuskuluista. Palvelukulujen osuus oli 11 milj. euroa ja toimeentulokorvausten 65 miljoonaa euroa.

Palvelukuluista erilaisten selvitysten osuus oli 7 milj. euroa. Kuluvan puolenvuoden aikana yleisin kuntoutustoimenpide oli selvitysten tekeminen kuntoutussuunnitelman laatimisen yhteydessä (42 prosenttia). Erityisesti työkyvyttömyysratkaisun yhteydessä kuntoutusoikeuden saaneille tehdään selvityksiä, koska heillä ei yleensä ole valmista kuntoutussuunnitelmaa. Heidän ensisijaisena tavoitteena oli saada eläke.

Tiedot perustuvat uuteen työeläkekuntoutuksen puolivuotistilaston kokeiluun ajalta 1.1–30.6.2017. Tilastossa on tietoa hakemuksista, päätöksistä, kuntoutustoimenpiteistä, kuntoutuskustannuksista ja päättyneistä kuntoutuksista. Kuntoutujien lukumääristä ei saatu vertailukelpoista tietoa. Puolivuotistilastointia kehitetään edelleen vuonna 2018.

Työeläkekuntoutus

Tuottaja: Eläketurvakeskus

Tilaston kotisivu: Työeläkekuntoutus

[<https://www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ennusteet/tilastot/tyoelakekuntoutus/>]

Aihealue: Sosiaaliturva, Työeläkekuntoutus

Tilasto kuuluu Suomen viralliseen tilastoon (SVT): Ei

Kuvaus

Tilasto sisältää tietoa työeläkelakien mukaisesta ammatillisesta kuntoutuksesta.

Tietosisältö

Tilastossa on tietoa kuntoutushakemuksista ja -päätöksistä, valitusoikeudesta, kuntoutujista, työeläkekuntoutuksen keinoista ja kustannuksista sekä päättyneistä kuntoutusohjelmista.

Käytetyt luokitukset

Tiedot on luokiteltu kuntoutujan iän, sukupuolen, kuntoutustaustan, diagnoosin ja sektorin mukaan.

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tiedot kuntoutustilastoon saadaan suoraan työeläkelaitoksilta sekä Eläketurvakeskuksen rekistereistä. Työeläkelaitoksilta kerättäviä tietoja ovat kuntoutustausta, kuntoutuspalvelulajit, kuntoutuspalvelukulut ja kuntoutusohjelman päätymissyy.

Päivitystiheys

Tiedot päivitetään kerran vuodessa.

Valmistumis- tai julkistamisaika

Tarkempi aika on ilmoitettu Julkistamiskalenterissa [<https://www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ennusteet/tilastot/julkistamiskalenteri/>].

Aikasarja

Ensimmäiset kuntoutustiedot ovat vuodelta 1992.

Asiasanat

Työeläkekuntoutus, kuntoutuspalvelulaji, kuntoutuskustannus, kuntoutushakemus, kuntoutuspäätös

Käsitteet ja määritelmät

Työeläkekuntoutus

Työeläkekuntoutus on työikäisten yksilöllistä ja ammatillista kuntoutusta. Kuntoutuksen tarkoituksena on, että työntekijä tai yrittäjä pystyisi sairaudestaan, viastaan tai vammastaan huolimatta jatkamaan työelämässä. Tavoitteena on työkyvyttömyyden ehkäiseminen ja eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen.

Työeläkekuntoutus on ensisijainen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Ammatillinen kuntoutus on lakisääteinen työeläke-etuus. Kuntoutuksen hakijalla on valitusoikeus kaikkiin työeläkekuntoutusta koskeviin päätöksiin. Työeläkekuntoutuksesta vastaavat työeläkevakuuttajat eli työeläkeyhtiöt ja työeläkelaitokset.

Työeläkekuntoutuksen saamisen edellytykset

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä tai yrittäjällä on oikeus saada kuntoutusta, jos seuraavat ehdot täyttyvät:

- asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma, joka aiheuttaa työkyvyttömyyden uhan ja riskin joutua lähivuosina työkyvyttömyyseläkkeelle
- ansiorajavaatimus täyttyy
- vakiintuminen työelämään; riittävän pitkä työhistoria ja työeläketurvan ansainta
- kuntoutus on tarkoituksenmukaista
- ei oikeutta liikenne- tai tapaturmajärjestelmän kuntoutukseen.

Työeläkekuntoutuksen keinot

Kuntoutusneuvonta

Työeläkelaitoksen kuntoutusasiantuntijat antavat yleisneuvontaa ja yksityiskohtaista opastusta ja ohjausta ammatillisessa kuntoutuksessa.

Selvitys

Kuntoutus edellyttää aina tarkoituksenmukaista kuntoutussuunnitelmaa. Selvityksiä käytetään kuntoutussuunnitelman tekemiseen. Tarvittaessa kuntoutuspäätöksen saanut voi saada apua kuntoutussuunnitelman tekemiseen kuntoutuksen palveluntuottajilta. Kuntoutustarpeen arvioimiseen tarkoitettuja selvityksiä työeläkelaitokset eivät kustanna.

Työpaikkakuntoutus

Työpaikkakuntoutus on ensisijainen työeläkekuntoutuksen keino. Työpaikkakuntoutus voi olla muutaman kuukauden työkokeilua joko entiseen tai uuteen työhön. Tarvittaessa työkokeilu voi jatkua työhön valmennuksena. Työhönvalmennus on työkokeilua pidempiaikaista perehdyttämistä uuteen työhön.

Koulutus

Koulutus voi olla lyhytaikaista kurssimuotoista lisäkoulutusta tai pidempikestoista uudelleen koulutusta uuteen työhön. Perus- ja pohjakoulutuksen tukeminen ei kuulu työeläkekuntoutukseen.

Elinkeinotuki

Elinkeinotuki on korotonta tai tavanomaisen korkotason alittavaa lainaa tai avustusta yritystoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Yleensä elinkeinotuki myönnetään avustuksena ammatinharjoittamiseen liittyvien työvälineiden hankintaan. Edellytyksenä on, että kuntoutuja saa yrityksestään toimeentulon.

Kuntoutusetuudet

Kuntoutusraha

Kuntoutusrahaa maksetaan henkilölle, joka ennen kuntoutuksen alkamista sai palkkaa, sairauspäivärahaa tai työttömyysturvaa. Suuruudeltaan se on työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen määrä korotettuna 33 prosentilla. Kuntoutusrahaa maksetaan vain aktiivisen kuntoutuksen ajalta.

Osakuntoutusraha

Osakuntoutusrahaa maksetaan kuntoutujalle, joka jatkaa osittain ansiotyössä ammatillisen kuntoutuksen rinnalla.

Osakuntoutusraha on puolet täyden kuntoutusrahan määrästä.

Kuntoutusavustus

Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta voidaan maksaa kuntoutussuunnitelman laatimisen ajaksi, kuntoutuksen odotusajalta tai kuntoutusjaksojen väliajoilta, enintään kolmelta kuukaudelta. Yrittä-jille (YEL, MYEL) ja kuntatyöntekijöille (KuEL) kuntoutusavustus voidaan myöntää työllistymisen tueksi kuntoutuksen jälkeiselle ajalle, jos kuntoutujalla ei ole muuta toimeentuloa.

Kuntoutusavustus on määräaikainen ja työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen, eikä siihen lisätä 33 prosentin korotusta. Kuntoutusavustus voidaan maksaa myös osa-avustuksena.

Kuntoutustuki

Kuntoutustuki on määräaikainen työkyvyttömyyseläke, joka voidaan myöntää silloin kun työkyvyn oletetaan paranevan hoidon tai kuntoutuksen avulla. Edellytyksenä on, että työkyvyttömyyden arvioidaan kestävän vähintään vuoden eikä sairauspäiväraha-kausia riitä työkyvyn palautumiseen.

Kuntoutustuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle on tehty hoito- tai kuntoutussuunnitelma joko terveydenhuollossa tai työterveyshuollossa.

Kuntoutuskorotus

Kuntoutuskorotus on kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen lisänä myönnettävä korotus, jota maksetaan aktiivisen kuntoutuksen ajalta. Korotus on 33 prosenttia maksettavan eläkkeen määrästä ja sitä maksetaan täysiltä kuntoutuskuukausilta.

Muut kustannukset

Kuntoutujalle korvataan työeläkekuntoutuksesta aiheutuneet välittömät kustannukset kuten matka- ja opiskelukulut.

Laatuseloste: Työeläkekuntoutus 2017

Työeläkekuntoutustilasto tuotetaan Eläketurvakeskuksessa.

Eläketurvakeskuksen (ETK) yhtenä lakisääteisenä tehtävänä on harjoittaa toimialaansa kuuluvaa tilasto-toimintaa(397/2006). Tilastojen tuottamisesta vastaa ETK:ssa suunnitteluosasto.

Työeläkekuntoutuksen tilastointi perustuu vuoden 1991 kuntoutuslainsäädännön uudistukseen (työntekijäin eläkelain TEL muutos 612/1991) liittyvään seurantavelvoitteeseen.

ETK ja työeläkelaitokset vastaavat itse tilastoinnista aiheutuvista omista kustannuksista.

Tilastotietojen relevanssi

Työeläkekuntoutustilasto kattaa koko työeläkejärjestelmää koskevan kuntoutuksen. Oikeudesta työeläkekuntoutukseen säädetään työeläkelaeissa, jotka on lueteltu työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä. Työeläkekuntoutustilasto antaa kokonaiskuvan yksityisen sektorin työeläkeyhtiöiden, -säätiöiden ja -kassojen sekä julkisen sektorin kustantamasta ammatillisesta kuntoutuksesta. Kansaneläkelaitoksen järjestämä kuntoutus ei kuulu tilaston piiriin.

Tilasto sisältää koko kuntoutusprosessin, kuntoutuksen hakemisesta kuntoutuksen päättymiseen ja kuntoutuksen jälkeiseen seurantaan asti. Tilastossa on tietoa kuntoutushakemuksista, kuntoutuspäätöksistä, kuntoutujista, kuntoutustoimenpiteistä ja kustannuksista, päättyneistä kuntoutusohjelmista ja kuntoutuksen hinnasta.

Keskeiset tiedot on jaoteltu kuntoutujan taustan mukaan, eli oliko henkilö työssä vai eläkkeellä aloittaessaan kuntoutuksen. Vuodesta 2016 lähtien kuntoutujat on jaoteltu myös kuntoutusta itse hakeneisiin ja työkyvyttömyyseläkeratkaisun yhteydessä kuntoutusoikeuden saaneisiin. Muina luokittelijoina tilastossa käytetään henkilön ikää, sukupuolta ja diagnoosia.

Tilaston kehittämisessä on otettu huomioon käyttäjien, lähinnä työeläkelaitosten tarpeet ja mahdolliset lainmuutokset.

Tilastossa käytetyt käsitteet ja määritelmät on esitetty tilaston kotisivulla osoitteessa www.etk.fi/tilastot kohdassa Työeläkekuntoutus.

Tilasto palvelee kuntoutuksen asiantuntijoita, tutkijoita, tiedotusvälineitä ja muita aihealueesta tietoa tarvitsevia.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Tilaston tiedot perustuvat ETK:n tilastorekistereihin sekä kuntoutuspalvelutietojen osalta työeläkelaitoksilta erikseen kerättäviin yksilötason tietoihin. Tietojenkeruusta vastaa ETK:n suunnitteluosasto. Tiedot toimitetaan ETK:n laatimien ohjeiden mukaisesti.

Työeläkelaitoksilta suoraan kerättäviä tietoja ovat kuntoutuspalvelulajit, kuntoutuspalvelukustannukset, kuntoutujalle pakolliseksi säädetyt tapaturmavakuutusmaksut ja kuntoutuksen jälkeinen tilanne eli mihin kuntoutus johti.

Eläketilastorekisteristä poimitaan kuntoutuspäätöstilastoihin liittyvät tiedot, joita tarvitaan tilaston tuottamisessa. Näitä ovat kuntoutuksen ennakkopäätökset, hylyt ja myönnöt, vireilletulo, kuntoutusratkaisun päivämäärä, kuntoutujan eläketausta, työkyvyttömyysdiagnoosit ja kuntoutuksen toimeentulokustannukset.

Työsuhdetilastorekisteristä poimitaan kuntoutuksen vaikuttavuuteen liittyviä tietoja. Näitä ovat työssäolotiedot kuntoutuksen jälkeen. Rekisteri sisältää tiedot työeläkettä kartuttavasta työurasta: työ- ja yrittäjäjaksot sekä työttömyyteen, koulutukseen ja vanhemmuuteen yms. liittyvät palkattomat ajat.

Eläketurvakeskus yhdistää kuntoutustilaston pohja-aineistoksi työeläkelaitoksilta kerättävät tiedot sekä tilaston tuottamiseen tarvittavat rekisteritiedot.

Eläketurvakeskuksen rekisteripalveluosasto vastaa yhdessä työeläkelaitosten kanssa ansaintarekisterin sisällöstä, eläketurvan toimeenpanossa tarvittavien tietojen saatavuudesta, kattavuudesta, lainmukaisuudesta ja oikeellisuudesta sekä sisällön virhetilanteiden selvittelystä. Rekisterin käsittelyjärjestelmät sisältävät luvallisuus- ja loogisuustarkistuksia, joissa ohjelma vaatii korjaamaan tai tarkistamaan tiedot. Virheilmoitukset voivat olla myös huomautuksia, jotka eivät estä tietojen rekisteröitymistä.

Tietoteknisesti eläke- ja ansaintarekistereistä vastaa Arek Oy. Se on eläkevakuuttajien ja ETK:n yhteisesti omistama yhtiö.

Tilastossa havaitut virheet korjataan verkkopalvelussa välittömästi. Korjauskäytännöissä noudatetaan Suomen virallisen tilaston neuvottelukunnan antamaa ohjeistusta.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston ennakkotiedot ilmestyvät tilastovuotta seuraavan vuoden keväällä ja lopulliset tiedot kesäkuussa. Tilaston julkistamisajankohta on esitetty ETK:n kotisivuilla osoitteessa www.etk.fi/tilastot kohdassa Julkistamiskalenteri.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilastoa on tuotettu vuodesta 1992 lähtien samoin perustein, joten tiedot ovat vertailukelpoisia kyseisestä ajankohdasta lähtien.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Tilaston tiedot julkaistaan vuosittain sähköisenä versiona (PDF) ETK:n internetsivuilla. Osa tilaston tiedoista julkaistaan myös ETK:n tilastotietokannassa osoitteessa www.etk.fi/tilastot > Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta.

Tilaston kuvaus on esitetty ETK:n internetsivuilla osoitteessa www.etk.fi/tilastot.

Lisätietoja tilastosta antaa ETK:n tilastopalvelu [tilastot\(at\)etk.fi](mailto:tilastot(at)etk.fi).